

Jaarrapportage artikel 18
Wet gebruik van passagiersgegevens
voor de bestrijding van terroristische
en ernstige misdrijven (PNR-wet)
2020

Versie 1.0

Datum *april 2021*
Status *Definitief*

Colofon

Afzendgegevens

Ministerie van Justitie en Veiligheid

*Turfmarkt 147
2511DP Den Haag
Postbus 20301
2500EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv*

Auteur

*Functionaris voor de Gegevensbescherming
Passagiersinformatie-eenheid Nederland
FG-Pi-NL@minjenv.nl*

Inhoud

	Colofon	2
1	Inleiding	5
1.1	Conclusie	5
2	Algemeen	6
3	Waarborgen	7
3.1	Functionaris voor de gegevensbescherming	7
3.2	Contactpunt voor betrokkenen	7
3.3	Verbod op verwerken van bijzondere gegevens	8
3.4	Depersonaliseren van persoonsgegevens na 6 maanden	8
3.5	Toestemming van de officier van justitie (hierna: OvJ)	9
3.6	Controle door de FG van de verstrekking achteraf	9
3.7	Bewaartermijn van 5 jaar	10
3.8	Menselijke toets	10
3.9	Registratie, documentatie en loggegevens	10
3.10	Bewust zijn en bewust blijven	12
4	Statistieken 2020	13
4.1	Toelichting	13
4.2	Totalen 2020 – Nationaal	14
4.3	Totalen 2020 – Europees	15
4.4	Totalen 2020 – PISA	16
4.5	Totalen 2020 – Derde landen	16
5	Conclusie	16
6	Bijlagen	17
6.1	Bijlage 1 Lijst van strafbare feiten - artikel 1 PNR-wet	17
6.2	Bijlage 2 Lijst van passagiersgegevens - artikel 1 PNR-wet	18
6.3	Bijlage 3 Alfabetische lijst van begrippen en afkorting	19
6.4	Bijlage 4 Wederhoortabel	20

1 Inleiding

Voor u ligt de jaarrapportage over 2020 van de functionaris voor de gegevensbescherming (hierna: FG) conform artikel 18 lid 2 van de Wet gebruik van passagiersgegevens voor de bestrijding van terroristische en ernstige misdrijven (hierna: PNR-wet). De wet trad op 18 juni 2019 in werking. Deze jaarrapportage loopt van 1 januari 2020 tot en met 31 december 2020.

De FG zendt conform de PNR-wet jaarlijks voor 1 juli een rapportage aan de minister van Justitie en Veiligheid (hierna: de minister), de beide Kamers der Staten-Generaal en de Autoriteit Persoonsgegevens (hierna: AP) over het voorgaande kalenderjaar.

In 2020 heerste de SARS-Covid-19 pandemie met het advies om zoveel mogelijk thuis te werken. Dit heeft gevolgen voor het inrichten en uitvoeren van het interne toezicht. Passagiersgegevens verwerken mag alleen op aangewezen locaties. Het interne toezicht heeft zich daarom beperkt tot het noodzakelijke en dringende. In 2021 zal ik controleren hoe opdrachtgever en -nemer het toezicht in de lijn uitvoeren ten aanzien van het thuiswerken en het verwerken van passagiersgegevens tijdens de pandemie.

1.1 Conclusie

In 2020 lag mijn focus op het controleren van de waarborgen, het verder inrichten van gegevensbeschermingsfunctionaliteiten in TRIP en op de naleving van de wet. De wettelijke waarborgen voor het beschermen van persoonsgegevens die zijn gecontroleerd zijn aanwezig en functioneren.

Een aandachtspunt uit 2019 blijft het monitoren van geautomatiseerde waarborgen voor gegevensbescherming in TRIP. Dit omdat door een update van de software de bestaande functionerende waarborgen ongewild te niet zouden kunnen gaan. Het is belangrijk dat dit is geborgd in het proces van software aanpassingen en in de lijn bij leverancier, gebruiker en eigenaar van de software.

Ten opzichte van 2019, is er in 2020 opnieuw inzet geleverd op het verbeteren van het beschermen van persoonsgegevens. Er zijn zoals beschreven enkele zaken die aanpassing behoeven om risico's op incidenten te reduceren. De bereidheid om de passagiersgegevens te beschermen is aanwezig. Diverse activiteiten onderneemt Pi-NL. De opdrachtgever en eigenaar stellen mensen en middelen beschikbaar. Net als in 2019 blijft er ruimte voor het verstevigen van de basis. Pi-NL beschermt passagiersgegevens naar mijn mening afdoende, hierbij in ogenschouw nemend dat het een jonge organisatie is en zich organisatorisch nog ontwikkelt en daarbij een grote hoeveelheid aan persoonsgegevens verwerkt en opereert binnen een complexe governance structuur.

Op 18 juni 2019 is de Wet gebruik van passagiersgegevens voor de bestrijding van terroristische en ernstige misdrijven (hierna: PNR-wet) in werking getreden. De wet implementeert de Richtlijn 2016/681/EU van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 over het gebruik van persoonsgegevens van passagiers (PNR-gegevens) voor het voorkomen, opsporen, onderzoeken en vervolgen van terroristische misdrijven en ernstige criminaliteit (Pb EU 2016, L 119/132). In bijlage 1 zijn de betreffende misdrijven opgenomen. Deze richtlijn (verder te noemen: PNR-richtlijn) voorziet in een verplichting voor de lidstaten om een passagiersinformatie-eenheid in te richten en luchtvaartmaatschappijen voor te schrijven dat zij de PNR-gegevens van vluchten naar of vanuit andere landen, waarover zij voor hun normale bedrijfsvoering beschikken, te versturen naar de databank van de passagiersinformatie-eenheid van de lidstaat waarvan of waarnaar een vlucht plaatsvindt. In de PNR-richtlijn is een limitatieve lijst van passagiersgegevens opgenomen (zie bijlage 2). De lijst bepaalt wat onder PNR-gegevens wordt verstaan. Hiertoe behoren ook API-gegevens (Advance Passenger Information). In de bespreking over het wetsvoorstel is daarom gesproken over passagiersgegevens. Deze rapportage volgt dat.

De minister heeft in het organisatiebesluit van het Ministerie van Justitie en Veiligheid (hierna: ministerie) de NCTV als opdrachtgever voor Pi-NL aangewezen. De opdrachtgever is verantwoordelijk voor het beleid inclusief de bijbehorende wet- en regelgeving en de te maken beleidskeuzes. Daarnaast is binnen het ministerie het onderdeel Justid de ontwikkelaar en eigenaar van de Travel Information Portal (hierna: TRIP). De applicatie waarin Pi-NL de passagiersgegevens ontvangt, verwerkt en verstrekt aan Nederlandse bevoegde instanties.

De Passagiersinformatie-eenheid Nederland (hierna: Pi-NL) verwerkt de passagiersgegevens onder de verwerkingsverantwoordelijkheid van de Minister van Justitie en Veiligheid (hierna: minister). De operationele verantwoordelijkheid voor het verwerken van de passagiersgegevens ligt bij Pi-NL. Pi-NL is een eenheid met een eigen wettelijke taak en bevoegdheden en is als zelfstandige organisatie ondergebracht bij de Koninklijke Marechaussee (hierna: KMar) bij het ministerie van Defensie (hierna: Defensie). Het is als eigenstandig publiekrechtelijk lichaam opgericht. De juridische structuur waarvoor gekozen is, verbiedt medewerkers van Pi-NL om politiegegevens en of -systemen te raadplegen en daarmee resultaten te controleren en of aan te vullen. Pi-NL mag conform de PNR-wet en het Besluit politiegegevens voor haar taakuitvoering wel politiegegevens ontvangen en verwerken.

3 Waarborgen

De PNR-wet bevat waarborgen voor het beschermen van gegevens. Deze zijn bij de behandeling van de wet besproken. Tevens zijn waarborgen uit de Wet politiegegevens (hierna: Wpg) van overeenkomstige toepassing verklaard. De wettelijke waarborgen worden onderstaand besproken.

3.1 Functionaris voor de gegevensbescherming

De wet regelt de benoeming van een FG door de verwerkingsverantwoordelijke. De minister heeft een FG benoemd. De FG houdt intern toezicht op de gegevensverwerkingen door Pi-NL en op de wijze waarop opdrachtgever en –nemer de waarborgen voor de gegevensbescherming uitvoeren. Daarnaast adviseert de FG de opdrachtgever en -nemer bij zaken die het verwerken van persoonsgegevens kunnen betreffen en/of over uit te voeren waarborgen wanneer die onder de aandacht zijn gebracht.

Voor de Autoriteit Persoonsgegevens is de FG het aanspreekpunt. In 2020 was er een kennismaking tussen AP en opdrachtgever en –nemer. De FG was bij het gesprek aanwezig. Er is op verzoek van opdrachtgever contact gelegd voor de beantwoording van de vragenlijst voor de EU-evaluatie van de richtlijn. Als ook om advies te vragen hoe de PISA applicatie (PIU.net) gebaseerd op de Ma³tch-technologie (uitwisselen van gehashte¹ gegevens) onder de aandacht van de European Data Protection Board gebracht kan worden. De Ma³tch-technologie wordt succesvol² gebruikt en door de technologie worden minder persoonsgegevens uitgewisseld.

De Wpg schrijft voor dat vierjaarlijks een wettelijk verplichte privacy audit moet plaatsvinden en jaarlijks een interne audit ter voorbereiding op de privacy audit. De privacy audit heeft betrekking op de wijze waarop het verwerken van PNR-gegevens is georganiseerd, de maatregelen en procedures die daarop van toepassing zijn en de werking van deze maatregelen en procedures. Voor zover mij bekend is geen interne audit in het kader van de wet uitgevoerd.

3.2 Contactpunt voor betrokkenen

Voor betrokkenen is de FG voor alle aangelegenheden het contactpunt ten aanzien van het verwerken van de persoonsgegevens van die betrokkene door de verwerkingsverantwoordelijke. Bijvoorbeeld ten aanzien van verzoeken tot inzage, correctie en verwijdering van persoonsgegevens.

Op de website van overheid.nl is vermeld, hoe contact opgenomen kan worden met de FG. Enkele betrokkenen hebben dat gedaan.

In de jaarrapportage van de FG over 2019³ werd onder meer geconstateerd dat: *“is de huidige informatie onvoldoende, moeilijk vindbaar en niet duidelijk of in eenvoudige taal opgesteld. Het vinden van informatie en het uitoefenen van de rechten van betrokkenen zijn daarmee wel geïmplementeerd en functioneren”*.

Deze constatering over de informatieplicht blijft over 2020 ongewijzigd.

¹ Hashen is een techniek om de privacy te bevorderen (PET). Alleen met een sleutel kan de gehashte informatie geautomatiseerd uitgelezen worden.

² <https://www.privacyfirst.nl/solutions/nederlandse-privacy-awards/item/1219-winnaars-nederlandse-privacy-awards-2021-bekend.html>

³ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2020Z24914&did=2020D52314

De interne processen voor het afhandelen van verzoeken, van betrokkenen die hun rechten uitoefenen, zijn vastgelegd in procesbeschrijvingen. De processen zijn in 2020 geïmplementeerd en functioneren.

3.3 Verbod op verwerken van bijzondere gegevens

De PNR-wet verbiedt het maken van onderscheid op grond van bijzondere persoonsgegevens, zoals ras, etnische afkomst, godsdienst of gezondheid. In de communicatie met de luchtvaartmaatschappijen wordt geëxpliciteerd dat bijzondere persoonsgegevens niet aangeleverd mogen worden. Wanneer een luchtvaartmaatschappij deze gegevens toch aanlevert, leest het geautomatiseerde systeem TRIP deze gegevens niet in en ze worden daarmee niet verwerkt.

Deze werkwijze betreft alle velden waarvan bekend is dat ze bijzondere persoonsgegevens (kunnen) bevatten. Er zijn velden waarin in bepaalde gevallen wel bijzondere gegevens te vinden zijn. Passagiers gebruiken bijvoorbeeld gegevens van hun werkgever bij het boeken van vluchten waardoor bijzondere gegevens toch verwerkt worden. Het betreft officiële e-mailadressen @vakbond, @politiekepartij, @geloof of informele e-mailadressen achternaampolitiekepartij@provider. Pi-NL heeft de aanwezigheid van deze bijzondere gegevens erkend en zoekt een oplossing.

Bij het opstellen van de 1^e risicocriteriaset op verzoek van een bevoegde instantie adviseerde ik het criterium nationaliteit buiten beschouwing te laten en een verkorte DPIA op te stellen om de risico's van een set voor de passagier in kaart te brengen. De set is uitgevoerd zonder het criterium nationaliteit. Naar aanleiding van de evaluatie door Pi-NL was mijn advies ten minste 1 onafhankelijke deelnemer in de commissie, die de risicocriteriaset vaststelt en het gebruik goedkeurt, op te nemen. Dit om de objectieve beoordeling te waarborgen.

3.4 Depersonaliseren van persoonsgegevens na 6 maanden

Passagiersgegevens moeten na 6 maanden gedepersonaliseerd worden. Sinds 18 december 2019 worden de persoonsgegevens ouder dan 6 maanden geautomatiseerd gedepersonaliseerd weergegeven in TRIP en op het eventuele document van de verstrekking⁴. Het depersonaliseren van passagiersgegevens in TRIP functioneert en de FG controleert dat periodiek. Gebruikers van TRIP kunnen voor bepaalde doeleinden de depersonalisering rechtmatig opheffen. Die rechtvaardiging moet worden vastgelegd en de verwerking gelogd.

Voor het verwerken van de persoonsgegevens van de TRIP-gebruikers en aanvragers van passagiersgegevens is nog geen beleid vastgesteld.

In 2020 is de bewaartermijn van de verstrekking opgeschort. De bewaartermijn was in beleid vastgesteld op 14 dagen voor bevoegde instanties en 42 dagen voor Pi-NL en de FG. De verstrekking kan Pi-NL ten alle tijden reproduceren en de bevoegde instantie slaat de ontvangen verstrekking in het eigen politiedomein op voor verdere verwerking. Door het opschorten van de bewaartermijn konden persoonsgegevens, die gedepersonaliseerd moesten zijn, ingezien worden door gebruikers van TRIP. In 2021 wordt de bewaartermijn hersteld en de verstrekkingdocumenten verwijderd.

In 2020 is een applicatie om met PIU's (Luxemburg, Frankrijk, Hongarije en Verenigd Koninkrijk) gehashte gegevens uit te wisselen gebruikt. De applicatie was PISA (PIU.net). Voordat een gerichte bevraging op grond van persoonsgegevens verzonden wordt, controleert een PIU via PISA welke andere PIU de passagiersgegevens heeft.

⁴ Een verstrekking: het delen van PNR-gegevens met een bevoegde instantie door een uittreksel van de PNR-gegevens uit TRIP ter beschikking te stellen via TRIP of Siena van Europol.

De gegevens worden alleen in gehashte vorm verzonden en bij een geautomatiseerde match komt er een bevestiging van herkenning terug (een ping). Op grond van die bevestiging kan een verzoek gedaan worden. Het verzoek met de persoonsgegevens wordt daarmee alleen naar die PIU gestuurd waarvan bekend is dat er naar alle waarschijnlijkheid gegevens zijn. De persoonsgegevens worden daarmee niet verder gedeeld dan noodzakelijk. Er is mij geen DPIA bekend voor het gebruik van PISA binnen Pi-NL.

De pilot binnen de EU is in augustus beëindigd vanwege het ontbreken van een eigenaar en financier om het aan over te dragen. Hierdoor kan PISA niet meer gebruikt worden en is de software verwijderd.

Mijn advies is te onderzoeken of PISA alsnog binnen de EU geïmplementeerd kan worden. De technologie levert een positieve bijdrage aan het beschermen van persoonsgegevens en dit is onderschreven door belangenorganisaties die soortgelijke technologie achter PISA een award toekenden.

3.5 Toestemming van de officier van justitie (hierna: OvJ)

Voor het opheffen van het depersonaliseren van persoonsgegevens ouder dan 6 maanden is toestemming van de OvJ wettelijk verplicht. Deze toestemming staat in de vordering⁵ of het verzoek en de bevoegde instantie neemt deze over bij het invoeren van de vordering of het verzoek in TRIP. Bij verstrekkingen ouder dan zes maanden controleert de FG of de toestemming van de OvJ aanwezig is.

Bij de gecontroleerde schriftelijke vordering was de toestemming aanwezig.

Wanneer een mondelinge vordering in geval van spoed plaats vindt, blijkt achteraf sporadisch dat de OvJ toch geen toestemming had gegeven⁶.

3.6 Controle door de FG van de verstrekking achteraf

De FG moet volgens de wet een notificatie krijgen als er een verstrekking van PNR-gegevens ouder dan zes maanden plaatsvindt en waarbij de persoonsgegevens met toestemming van de OvJ zijn gepersonaliseerd dan wel wanneer er een verstrekking van PNR-gegevens aan een derde land is gedaan. De FG kan daarmee een controle achteraf uitoefenen op aanwezigheid van de toestemming van de OvJ.

Er is een geautomatiseerde notificatie in TRIP ingebouwd. Zodra een te controleren verstrekking plaatsvindt ontvangt de FG een notificatie, zowel per e-mail als sms. Daar waar de notificatiefunctie onvoldoende functioneerde heb ik dat geconstateerd en is dat gerepareerd. De notificatie is niet noodzakelijk om te kunnen controleren en het vast te leggen.

De notificatie functioneerde een aantal weken niet goed waardoor ik geen melding ontving. Daarnaast was er een softwarefout waardoor verstrekkingen van vluchtlijsten ouder dan 6 maanden gedepersonaliseerd en/of passagiersgegevens aan derde landen jonger dan 6 maanden niet tot een notificatie leidden.

Een aantal derde landen waren niet als zodanig in TRIP geregistreerd. Na overleg met het Ministerie van Buitenlandse Zaken is het overzicht met derde landen vastgesteld door de opdrachtgever. Daarnaast is bij enkele internationale rechtshulpverzoeken die de bevoegde instantie invoert, de eigen organisatie aangeduid als verzoeker in plaats van het derde land. De passagiersgegevens worden via DLIO nationaal verstrekt ten behoeve van een derde land.

⁵ Een vordering op grond van het wetboek van strafrecht, artikel 19 van de Wet op de economische delicten of een verzoek van een buitenlandse bevoegde instantie om beschikbare PNR-gegevens aan de indiener ter beschikking te stellen.

⁶ De controle op de mondelinge vorderingen is geautomatiseerd. Wettelijk gezien moet binnen 72 uur een schriftelijke afgegeven zijn.

In de jaarrapportage van de FG over 2019 werd onder meer geconstateerd dat: *“Een aandachtspunt is het secuur overnemen door de bevoegde instantie, van de toestemming uit de vordering, in TRIP en de controle daarvan door Pi-NL. In een enkel geval was dat niet correct gedaan. Dit heeft niet geleid tot onrechtmatige verstrekkingen.”* In 2020 verbeterde de controle op het correct overnemen van de vordering en/of het verzoek door de bevoegde instantie. Dit heeft een zeer positief effect. Aan het einde van 2020 was het aantal onjuist overgenomen gegevens bijna nihil.

In de rapportage over 2019 stond: *“Een aandachtspunt blijft het monitoren van geautomatiseerde waarborgen voor gegevensbescherming in TRIP. Dit omdat door een update van de software de bestaande functionerende waarborgen ongewild te niet zouden kunnen gaan”*. Tijdens controle achteraf bleek een functionerende waarborg door een aanpassing in de software niet meer te functioneren. Het tijdvak waarbinnen de applicatie zocht, was groter dan rechtmatig was. De software moest hierop aangepast worden.

3.7 Bewaartermijn van 5 jaar

Passagiersgegevens moeten na 5 jaar gewist worden. De leverancier heeft de bewaartermijn geïmplementeerd in TRIP zodat gegevens geautomatiseerd gewist worden. De controle van het wissen zou in principe getest kunnen worden door de leverancier. Deze wijst erop dat een test een onbekend risico op de continuïteit van de bedrijfsvoering kan opleveren.

De FG kan het functioneren van de bewaartermijn nog niet controleren. De eerste mogelijkheid tot controle is vanaf 18 juni 2024 als de PNR-wet vijf jaar oud is.

3.8 Menselijke toets

Bij het op geautomatiseerde wijze vergelijken van persoonsgegevens is menselijke tussenkomst verplicht. De geautomatiseerde vergelijking vindt plaats tussen TRIP en de door de minister bij wet aangewezen SISII-database en bij vorderingen die toekomstige⁷ gegevens betreffen. De menselijke tussenkomst zorgt voor een controle op basis van een objectieve toets. Bij die toets staan centraal de rechtmatigheid, een eventuele nog op te stellen lijst met valse positieven, non-discriminatoire gegevensverwerking en of resultaten een match zijn. De menselijke toets wordt door Pi-NL uitgevoerd voorafgaand aan het verstrekken aan een bevoegde instantie.

De menselijke toets staat in de procesbeschrijving op grond van de matchingscriteria en de actualiteit van de melding in SISII. Toezicht op de menselijke toets is niet mogelijk omdat de feitelijke toets niet te reconstrueren is. Daarnaast vindt een vierogen-principe plaats op de menselijke toets. Deze verwerking wordt niet gelogd omdat het wordt gedaan door een collega te laten meekijken op het beoordelingsscherm. Deze constatering is met de opdrachtgever en –nemer gedeeld. Mijn advies is om de uitgevoerde menselijke toets vast te leggen (loggen) en daarbij rekening te houden met controle in de lijn en door de diverse toezichthouders.

3.9 Registratie, documentatie en loggegevens

Met betrekking tot de juistheid, volledigheid en beveiliging van de verwerkte persoonsgegevens is de Wpg van overeenkomstige toepassing verklaard. Hieronder valt onder andere de verplichting tot het treffen van passende technische en organisatorische maatregelen om de gegevens te beveiligen tegen onbedoelde of onrechtmatige vernietiging, wijziging, ongeoorloofde mededeling of toegang.

⁷ Toekomstige gegevens zijn van vluchten die nog moeten plaatsvinden op het moment dat een vordering/verzoek is gedaan.

De door de passagier zelf aan de luchtvaartmaatschappij aangeleverde gegevens komen in TRIP. De juistheid en volledigheid van die gegevens hangt daarmee af van de aanlevering door de passagier of degene die boekt. Het kunnen uitoefenen van het recht op inzage en correctie dragen bij aan de juistheid en de volledigheid van de gegevens. Deze passagiersgegevens zijn niet gevalideerd.

Pi-NL heeft geen middel om de juistheid en volledigheid te controleren en of de gegevens te valideren. Er is een controle of luchtvaartmaatschappijen PNR-gegevens aanleveren zoals ze ten behoeve van hun bedrijfsvoering zouden verwerken. Een zorg is de kwaliteit van de ongevalideerde gegevens in combinatie met de beperkte omschrijving van het subject in de vordering/verzoek en het uitblijven van een terugkoppeling over de ontvangen verstrekking door de bevoegde instantie. Dit kan zorgen voor verstrekkingen van persoonsgegevens van meer en of verkeerde passagiers met dezelfde namen. Deze passagiersgegevens komen daardoor eerder in het WPG-domein waar de match van Pi-NL tot een mogelijke hit wordt verwerkt. Het standaard ontvangen van aanwezige API-gegevens en of het door Pi-NL mogen verwerken van de match tot een hit kunnen bijdragen leveren aan respectievelijk de kwaliteit van de ongevalideerde passagiersgegevens, de verstrekkingen en het beschermen van passagiersgegevens door ze in een later stadium naar het Wpg-domein over te brengen.

Het verwerken van verzoeken van èn aan PIU's vindt sinds augustus plaats. Voor het uitwisselen van de passagiersgegevens is de SIENA-applicatie van Europol verplicht gesteld in de richtlijn. Lagere regelgeving regelt dat DLIO adviseert over het verstrekken aan PIU's en of Europol. De nationale afstemming tussen DLIO en Pi-NL vindt plaats in SIENA en niet in TRIP. Bij een besluit niet te verstrekken aan een PIU, staan de passagiersgegevens in het Europol domein van SIENA. De regie over die verstrekte gegevens ligt daarmee niet meer bij de verwerkingsverantwoordelijke. Mijn advies was om de controle en besluitvorming tot internationale doorgifte bijvoorbeeld binnen TRIP af te handelen met de bijbehorende wettelijke waarborgen. Dit advies was overgenomen.

Het bijhouden van loggegevens van verwerkingen, een overzicht van autorisaties en een register is verplicht. Het loggen van autorisaties en verwerkingen zijn wettelijk voorgeschreven maatregelen tegen het onbedoeld of onrechtmatig verwerken van persoonsgegevens en het kunnen vaststellen door wie. Verwerkingen in TRIP en ook uitgegeven autorisaties worden vastgelegd en gelogd. De FG heeft toegang tot de loggegevens van verwerkingen in TRIP en het overzicht van de uitgegeven autorisaties. Het verwerken van passagiersgegevens mag slechts op een daarvoor aangewezen locatie. Mijn advies was om de autorisaties strakker in te regelen op grond van dataminimalisatie en noodzakelijkheid. Een onderzoek naar de autorisaties loopt nog bij Pi-NL.

In 2020 is het loggen van het verwerken van passagiersgegevens uitgebreid met bv. het loggen van de export van passagiersgegevens. Deze export is noodzakelijk om te kunnen voldoen aan inzageverzoeken. De autorisatie om te exporteren is zeer beperkt uitgegeven op basis van noodzakelijkheid.

Nog niet alle processen en bijbehorende verwerkingen van passagiersgegevens zijn in TRIP ingericht en of vastgelegd. Het loggen van deze verwerkingen in TRIP is noodzakelijk om aan de rechten van betrokkenen te kunnen voldoen. Onder andere het doen van een spontane verstrekking aan een PIU of het ontvangen van een spontane verstrekking van een PIU. In 2020 heeft dit beide plaatsgevonden. Mijn advies was om alle wettelijke processen in TRIP in te regelen en te activeren als ze gebruikt gaan worden. Mij is de status naar aanleiding van het advies niet bekend.

In de jaarrapportage van de FG over 2019 werd onder meer geconstateerd dat stond: *“De FG heeft nog niet kunnen vaststellen dat het register uit artikel 22 PNR-wet door de verwerkingsverantwoordelijke wordt bijgehouden. De opdrachtgever geeft, als reactie op een concept van deze rapportage, aan dat het register aanwezig is”*. In 2020 heb ik de aanwezigheid van het register nog steeds niet kunnen vaststellen.

De opdrachtgever heeft een registratie van beveiligingsincidenten en een interne datalekprocedure vastgesteld en gecommuniceerd. De aansluiting van het proces bij de opdrachtnemer hierop ontbreekt nog.

Beveiligingsmaatregelen zijn vastgelegd in de afspraken tussen Defensie en het ministerie en medewerkers van Pi-NL hebben geheimhoudingsplicht.

3.10 Bewust zijn en bewust blijven

Voorlichting aan de hand van overleggen, het beantwoorden van vragen en het geven van advies en ook het laagdrempelige contact met de FG draagt positief bij aan de ontwikkeling in houding en gedrag en het bewust omgaan met passagiersgegevens. Bij (digitale) overleggen van Pi-NL en op de werkvloer is de FG regelmatig aanwezig, ook tijdens deze periode waarin thuisgewerkt wordt. Dit jaar verzorgde ik meerdere presentaties over het beschermen van persoonsgegevens voor Pi-NL en 1 in het PIU Benelux-overleg.

De komst van een juridisch adviseur en een tijdelijke privacy adviseur verankeren en versterken het beschermen van persoonsgegevens binnen Pi-NL. Zij adviseren in de 1ste en 2^e lijn en voeren werkzaamheden uit om de basis op orde te brengen. Er komt daardoor meer ruimte voor mijn toezichtswerkzaamheden.

De kennis over het beschermen van persoonsgegevens is gegroeid en wordt toegepast waardoor er andere vragen aan mij voorgelegd worden.

4 Statistieken 2020

4.1 Toelichting

“1 vordering of verzoek staat niet gelijk aan 1 verstrekking”

Voor de statistieken geldt dat 1 vordering of 1 verzoek om persoonsgegevens kan leiden tot geen (0) of meerdere (1000den) doorgiften en/of verstrekkingen aan bevoegde instanties. De achterliggende verklaring is dat:

- 1 vordering/verzoek de naam van 1 of meerdere subjecten kan bevatten en/of;
- 1 vordering/verzoek de vluchlijst van 1 of meerdere vluchten kan bevatten en/of;
- 1 vordering/verzoek een langere periode kan bestrijken en/of;
- de luchtvaartmaatschappij voor elke vlucht in principe 3-maal de passagiersgegevens moet doorgeven. Tussen de 3 ontvangen sets kunnen verschillen geconstateerd worden. In dat geval kunnen die persoonsgegevens meermaals verstrekt worden aan de bevoegde instantie. Dit resulteert bijvoorbeeld in 3 doorgiften aan de bevoegde instantie met betrekking tot 1 betrokkene en/of;
- 1 vordering/verzoek bevat een combinatie van bovenstaande mogelijkheden.

Het kan zijn dat 1 vordering of verzoek geen (0) match oplevert omdat:

- er geen (0) gegevens over het subject aanwezig zijn en/of;
- de vordering wordt afgewezen of ingetrokken en/of;
- de passagiersgegevens een onvoldoende betrouwbare match met de gevorderde gegevens opleveren.

Het kan zijn dat er geen (0) vordering/verzoek bij Pi-NL is ingediend en er wel 1 of meer verstrekkingen plaatsvinden. Dit is in geval van:

- de geautomatiseerde vergelijking in het kader van SISII. Deze heeft een opsporingsbericht als grondslag;
- de risicocriteriaset ten behoeve van een bevoegde instantie in het kader van analyse van passagiersgegevens;
- de spontane verstrekking door Pi-NL;
- de ontvangen spontane verstrekking van een PIU.

De bovengenoemde variabelen zijn onderstaand weergegeven.

Geen vordering	Gegevens	Tijdvak	Verstrekking
Match met SISII database	Toekomstige gegevens (gaat nog vliegen)	minimaal 1 dag	Geen - afwijzen/intrekken vordering
		maximaal 4 weken en daarna 4 weken verlenging	Geen - geen gegevens gevonden
			Geen - geen betrouwbaar resultaat dat het de gezochte betrokkene is
			Historische gegevens over gevraagd tijdvak Toekomstige gegevens over komende vlucht
Spontane verstrekking PI-NL aan PIU	Toekomstige gegevens (gaat nog vliegen)		Toekomstige gegevens over komende vlucht

Vordering/verzoek	Vluchten	Pushes datasets luchtvaartmaatschappij	Gegevens	Tijdvak	Verstrekking
1 betrokkene	1 vlucht	1 = 48 uur voor vertrek	Historische gegevens (heeft gevlogen)	minimaal 1 dag	Geen - afwijzen/intrekken vordering
>1 betrokkenen	>1 vluchten	2 = 24 uur voor vertrek	Toekomstige gegevens (gaat nog vliegen)	maximaal 5 jaar	Geen - geen gegevens gevonden
Vluchlijst(en)		3 = 0 uur voor vertrek			Geen - geen betrouwbaar resultaat dat het de gezochte betrokkene is
					Historische gegevens over gevraagd tijdvak
					Toekomstige gegevens over komende vlucht

In lagere wet- en regelgeving zijn enkele in de wet benoemde taken van Pi-NL belegd bij de Dienst Landelijke Informatieorganisatie (hierna: DLIO). DLIO adviseert over alle inkomende en uitgaande (internationale rechtshulp-)verzoeken die gericht zijn aan Pi-NL. Bijvoorbeeld: verzoeken van bevoegde instanties van lidstaten, derde landen en Europol en spontane verstrekkingen van Pi-NL aan een PIU.

Bij het weergeven van de statistieken blijkt dat door de gekozen invulling en uitvoering van de wet enkele gegevens (nog) niet beschikbaar zijn. Dit komt omdat een aantal functionaliteiten nog niet ingericht zijn in de lidstaten. Daarnaast vanwege het feit dat enkele handelingen in het kader van de internationale uitwisseling uit de PNR-wet (tijdelijk) door een andere overheidsorganisatie werden uitgevoerd.

4.2 Totalen 2020 – Nationaal

In 2020 gaven luchtvaartmaatschappijen passagiersgegevens door van 24.788.140 passagiers die naar, via of vanaf Nederlandse vliegvelden vlogen.

Er zijn 2489 vorderingen en verzoeken ingediend. Van deze vorderingen/verzoeken hadden 495 toestemming van de OvJ om persoonsgegevens ouder dan 6 maanden te personaliseren.

De 2489 vorderingen/verzoeken leidden in totaal tot 7122 verstrekkingen en uit te splitsen naar individuele passagiers (6658) en complete vluchlijsten (464).

Op basis van geautomatiseerde vergelijking met de database van SISII deed Pi-NL 5674 verstrekkingen aan het samenwerkingsverband van bevoegde instanties.

Voor 1432 verstrekkingen van gepersonaliseerde persoonsgegevens ouder dan 6 maanden heeft de FG 1303 notificaties ontvangen.

In 2020 leidde 1ste risicocriteriaset tot 273 verstrekkingen. Deze set is 2 keer uitgevoerd.

Pi-NL heeft van Nederlandse bevoegde instanties 2092 vorderingen ontvangen. Hiervan waren er 334 met toestemming om persoonsgegevens ouder dan 6 maanden te personaliseren. Er zijn 6044 verstrekkingen gedaan uit TRIP waarvan 863 waarbij de depersonalisering is opgeheven. Voor deze verstrekkingen waarvan de depersonalisering is opgeheven zijn notificaties ontvangen.

Pi-NL heeft van geen (0) PIU een afschrift ontvangen van de verzoeken die Nederlandse bevoegde instanties rechtstreeks aan een PIU hadden gericht.

Van de Nederlandse bevoegde instanties zijn geen (0) verstrekkingen van PIU's ontvangen naar aanleiding van rechtstreekse bevraging van een PIU.

De PIU's hebben afgesproken dat elke bevraging door een bevoegde instantie uit een lidstaat - ook in geval van dringende noodzaak - via de nationale PIU moet verlopen. Dit proces en de wederzijdse notificatie zijn daarom niet ingeregeld bij de PIU's uit de lidstaten.

Er zijn 9 verzoeken van betrokkenen ontvangen. Hiervan voldeden 4 verzoeken aan de voorwaarden en is de identiteit van verzoeker vastgesteld. De overige 5 verzoeken vertoonden gebreken. Verzoeken om de gebreken te herstellen bleven onbeantwoord. De verzoeken zijn daarmee als ingetrokken beschouwd en niet in behandeling genomen.

4.3 Totalen 2020 – Europees

Pi-NL heeft 66 verzoeken bij PIU's ingediend namens bevoegde instanties. Hiervan waren er 33 met toestemming om persoonsgegevens ouder dan 6 maanden te personaliseren. Naar aanleiding van deze verzoeken zijn 57 verstrekkingen⁸ ontvangen van PIU's om door te zetten naar de verzoekende bevoegde instantie.

Van PIU's zijn 284 verzoeken⁹ ontvangen die leidden tot 675 verstrekkingen waarvan 170 verstrekkingen van gepersonaliseerde persoonsgegevens ouder dan 6 maanden. Hiervan zijn notificaties ontvangen.

Er is 1 spontane verstrekking van een PIU ontvangen zonder dat daar een vordering/verzoek van een Nederlandse bevoegde instantie aan ten grondslag lag. Pi-NL heeft 1 spontane verstrekking aan een PIU gedaan zonder dat daar een vordering/verzoek van een bevoegde instantie van een lidstaat aan ten grondslag lag.

Pi-NL heeft via DLIO 58 verzoeken ontvangen van bevoegde instanties uit de lidstaten. Hierop zijn door Pi-NL via DLIO 532 verstrekkingen gedaan waarvan 358 gepersonaliseerde persoonsgegevens ouder dan 6 maanden.

Van die verzoeken heeft Pi-NL geen (0) afschrift aan de PIU verzonden omdat het verzoek via een internationaal rechtshulpverzoek verliep. De wederzijdse notificatie is niet ingeregeld bij de PIU's uit de lidstaten omdat zij hebben afgesproken dat de aanvragen via de PIU moet lopen.

Pi-NL heeft via DLIO geen (0) verzoeken ontvangen van PIU's om tussentijdse aanlevering van passagiersgegevens van de luchtvaartmaatschappij. De reguliere aanlevering vindt plaats op 48, 24 en 0 uur voor vertrek van de vlucht.

Pi-NL heeft ook geen (0) verzoeken gedaan om tussentijdse aanlevering bij PIU's namens Nederlandse bevoegde instanties.

Pi-NL heeft vanaf augustus van Europol via de nationale Europol-eenheid 32 verzoeken ontvangen waarvan 6 met toestemming tot het opheffen van het depersonaliseren. Er zijn 59 verstrekkingen gedaan waarvan 28 met gepersonaliseerde persoonsgegevens ouder dan 6 maanden.

⁸ De aanname is dat Pi-NL 100% van de verzoeken en verstrekkingen van de PIU uit SIENA overneemt en in TRIP verwerkt.

⁹ De aanname is dat Pi-NL 100% van de verzoeken en verstrekkingen van de PIU uit SIENA overneemt en in TRIP verwerkt.

4.4 **Totalen 2020 – PISA**

In 2020 startte Pi-NL met het gebruik van PISA voor ghashte bevragingen. Pi-NL heeft 61 maal bevroagd. Er zijn 15.792 positieve signalen retour ontvangen van de applicatie. In PISA stonden 412.217 Nederlandse datasets. Pi-NL is door de aangesloten PIU's 1.139 maal bevroagd. Daarop zijn 695.991 positieve signalen retour gestuurd door de applicatie. Het is vanwege het anonimiseren met de hash niet mogelijk om inzicht te geven of dit positieve signaal tot een specifiek verzoek heeft geleid.

4.5 **Totalen 2020 – Derde landen**

Er zijn via DLIO 23 verzoeken ontvangen van derde landen waarvan 9 met toestemming om persoonsgegevens ouder dan 6 maanden te personaliseren. Er zijn 85 verstrekkingen gedaan waarvan ik 43 notificaties¹⁰ heb ontvangen.

Pi-NL heeft geen (0) verwerkingsresultaten van PIU's aan derde landen verstrekt.

5 **Conclusie**

In 2020 lag mijn focus op het controleren van de waarborgen en het verder inrichten van gegevensbeschermingsfunctionaliteiten in TRIP en op de naleving van de wet. De wettelijke waarborgen voor het beschermen van persoonsgegevens die zijn gecontroleerd zijn aanwezig en functioneren.

Een aandachtspunt uit 2019 blijft het monitoren van geautomatiseerde waarborgen voor gegevensbescherming in TRIP. Dit omdat door een update van de software de bestaande functionerende waarborgen ongewild te niet zouden kunnen gaan. Het is belangrijk dat dit is geborgd in het proces van software aanpassingen en in de lijn bij leverancier, gebruiker en eigenaar van de software.

Ten opzichte van 2019, is er in 2020 opnieuw inzet geleverd op het verbeteren van het beschermen van persoonsgegevens. Er zijn zoals beschreven enkele zaken die aanpassing behoeven om risico's op incidenten te reduceren. De bereidheid om de passagiersgegevens te beschermen is aanwezig. Diverse activiteiten onderneemt Pi-NL en de opdrachtgever en eigenaar stellen mensen en middelen beschikbaar. Ruimte voor het verstevigen van de basis blijft aanwezig. Pi-NL beschermt passagiersgegevens naar mijn mening afdoende, hierbij in ogenschouw nemend dat het een jonge organisatie is en zich organisatorisch nog ontwikkelt, een grote hoeveelheid aan persoonsgegevens verwerkt en opereert binnen een complexe governance structuur.

¹⁰ De afwijkingen van deze statistieken is in 2020 veroorzaakt door dat: 1. derde landen ten onrechte niet goed waren geadmistreerd in TRIP; 2. verstrekkingen aan derde landen jonger dan 6 maanden geen notificatie genereerden.

6 Bijlagen

6.1 Bijlage 1 Lijst van strafbare feiten - artikel 1 PNR-wet

1. *Deelneming aan een criminele organisatie.*
2. *Mensenhandel.*
3. *Seksuele uitbuiting van kinderen en kinderpornografie.*
4. *Illegale handel in verdovende middelen en psychotrope stoffen.*
5. *Illegale handel in wapens, munitie en explosieven.*
6. *Corruptie.*
7. *Fraude, met inbegrip van fraude ten nadele van de financiële belangen van de Unie.*
8. *Witwassen van opbrengsten van criminaliteit en valsemunterij, met inbegrip van namaak van de euro.*
9. *Computercriminaliteit/cybercriminaliteit.*
10. *Milieumisdrijven, met inbegrip van de illegale handel in bedreigde diersoorten en de illegale handel in bedreigde planten- en boomsoorten.*
11. *Hulp bij illegale binnenkomst en illegaal verblijf.*
12. *Moord, doodslag en zware mishandeling.*
13. *Illegale handel in menselijke organen en weefsels.*
14. *Ontvoering, wederrechtelijke vrijheidsberoving en gijzeling.*
15. *Georganiseerde en gewapende diefstal.*
16. *Illegale handel in cultuurgoederen, waaronder antiquiteiten en kunstvoorwerpen.*
17. *Namaak van producten en productpiraterij.*
18. *Vervalsing van administratieve documenten en handel in valse documenten.*
19. *Illegale handel in hormonale stoffen en andere groeibevorderaars.*
20. *Illegale handel in nucleaire of radioactieve stoffen.*
21. *Verkrachting.*
22. *Misdrijven die onder de rechtsmacht van het Internationaal Strafhof vallen.*
23. *Kaping van vliegtuigen/schepen.*
24. *Sabotage.*
25. *Handel in gestolen voertuigen.*
26. *Industriële spionage.*

6.2 Bijlage 2 Lijst van passagiersgegevens - artikel 1 PNR-wet

1. *PNR-bestandslocatie.*
2. *Datum van reservering en afgifte van het biljet.*
3. *Geplande reisdatum of -data.*
4. *Naam of namen.*
5. *Adres en contactgegevens, waaronder telefoonnummer en e-mailadres.*
6. *Alle betalingsinformatie, met inbegrip van het factuuradres.*
7. *Volledige reisroute voor dit specifieke PNR.*
8. *Informatie betreffende reizigers die gebruik maken van een loyaliteitsprogramma voor frequent reizen.*
9. *Reisbureau of reisagent.*
10. *Reisstatus van de passagier, met inbegrip van bevestigingen, check-in-status en «no-show» of «go-show»-informatie.*
11. *Opgesplitste of opgedeelde PNR-informatie.*
12. *Algemene opmerkingen, waar onder wordt begrepen alle beschikbare informatie over niet-begeleide minderjarigen jonger dan 18 jaar, zoals naam en geslacht van de minderjarige, leeftijd, talen die de minderjarige spreekt, naam en contactgegevens van de persoon die de minderjarige begeleidt naar het vertrek en de aard van de relatie van deze persoon met de minderjarige, naam en contactgegevens van de persoon die de minderjarige afhaalt bij aankomst en de aard van de relatie van deze persoon met de minderjarige, functionaris voor vertrek en aankomst.*
13. *Informatie uit de biljetuitgifte («ticketing field»-informatie), waar onder wordt begrepen het biljetnummer, de uitgiftedatum van het reisbiljet, biljettentickets voor enkele reizen en geautomatiseerde prijsnotering van reisbiljetten.*
14. *Zitplaatsinformatie, waaronder het zitplaatsnummer.*
15. *Informatie over gemeenschappelijke vluchtnummers.*
16. *Alle bagage-informatie.*
17. *Aantal en namen van de andere reizigers in het PNR.*
18. *Alle verzamelde API-gegevens (Advance Passenger Information), waar onder wordt begrepen soort, nummer, land van afgifte en geldigheidsdatum van een identiteitsdocument, nationaliteit, familienaam, voornaam, geslacht, geboortedatum, luchtvaartmaatschappij, vluchtnummer, datum van vertrek, datum van aankomst, luchthaven van vertrek, luchthaven van aankomst, tijdstip van vertrek, tijdstip van aankomst.*
19. *Alle vroegere wijzigingen in de onder de punten 1 tot en met 18 genoemde passagiersgegevens.*

6.3 Bijlage 3 Alfabetische lijst van begrippen en afkortingen

AP	: Autoriteit Persoonsgegevens
API	: Advance Passenger Information
Defensie	: Ministerie van Defensie
DLIO	: Dienst landelijke informatieorganisatie
DPIA	: Data Protection Impact Assessment of in het Nederlands een gegevensbeschermingseffectrapportage
Eigenaar	: Ministerie van Defensie
FG	: Functionaris voor de gegevensbescherming: voor het eerst beschreven in de AVG.
Hit	: Een resultaat uit de vergelijking tussen de databases van TRIP en SISII
KMar	: Koninklijke Marechaussee
Match	: Een door het samenwerkingsverband verrijkte hit die verstrekt wordt aan de bevoegde instantie
Minister	: Minister van Justitie en Veiligheid
Ministerie	: Ministerie van Justitie en Veiligheid
OM	: Openbaar Ministerie
Opdrachtgever	: NCTV
Opdrachtnemer	: Pi-NL
OvJ	: Officier van Justitie
Pi-NL	: Passagiersinformatie-eenheid Nederland
PIU	: Een Passenger Information Unit, wordt gebruikt om PIU's in andere lidstaten aan te duiden
PNR	: Passenger Name Record
PNR- richtlijn	: Richtlijn 2016/681/EU van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 over het gebruik van persoonsgegevens van passagiers (PNR-gegevens) voor het voorkomen, opsporen, onderzoeken en vervolgen van terroristische misdrijven en ernstige criminaliteit (Pb EU 2016, L 119/132)
PNR-gegevens	: Persoonsgegevens van passagiers conform bijlage 1 van de PNR-wet bestaande uit PNR en API gegevens
PNR-wet	: Wet gebruik van passagiersgegevens voor de bestrijding van terroristische en ernstige misdrijven
SIENA	: Secure Information Exchange Network Application
SISII	: Schengeninformatiesysteem een database waarin bevoegde instanties uit het Schengengebied personen kunnen signaleren
Toezichthouders	: Dit kunnen zijn: de FG, AP, Audit Dienst Rijk, Algemene Rekenkamer of een externe partij op verzoek van de verwerkingsverantwoordelijke
TRIP	: Travel Information Portal
Verstrekken / verstrekking	: Het delen van PNR-gegevens met een bevoegde instantie door een uittreksel uit TRIP te verzenden
Verwerkingsverantwoordelijke	: Minister van Justitie en Veiligheid
Verzoek	: Een verzoek om PNR-gegevens van een buitenlandse bevoegde instantie
Vordering	: Een vordering om PNR-gegevens van een Nederlandse bevoegde instantie
Wpg	: Wet politiegegevens

6.4

Bijlage 4 Wederhoortabel

Nr.	Betrokkene	Hst/Par.	Verzoek te corrigeren tekst	Reactie betrokkene	Reactie FG
1	NCTV	H2 §3	"verwerkt ... minister."	"Voor volledigheid goed om aan te geven dat verwerkingsverantwoordelijke de minister van JenV betreft."	Het betreft geen feitelijke onjuistheid om onduidelijkheid te voorkomen de tekst aangepast.
2	NCTV	H3.1 §3	"De...uitgevoerd."	"Ter aanvulling: er heeft in nov 2019-jan 2020 een door ADR uitgevoerde audit op TRIP plaatsgevonden."	De NCTV heeft een dubbelrol. Naast opdrachtgever Pi-NL is ze systeemeigenaar van TRIP. Pi-NL is wettelijk verplicht TRIP te gebruiken. Het ontwikkelen en onderhouden van het systeem TRIP is niet opgenomen in de wet en valt m.i. niet onder de uitvoering van de wet. Een samenwerkingsafpraak als zijnde een soort verwerkersafpraak is gewenst binnen de keten.
3	NCTV	H3.4 §1	"Voor ... vastgesteld."	Wat bedoel je met de zin: "Voor het verwerken van de persoonsgegevens van de TRIP-gebruikers en aanvragers van passagiersgegevens is nog geen beleid vastgesteld."?	Van gebruikers van TRIP en medewerkers van bevoegde instanties die aanvragen en of verzoeken indienen worden persoonsgegevens vastgelegd in TRIP. Ten aanzien van deze persoonsgegevens is mij nog geen gegevensbeschermingsbeleid bekend.
4	NCTV	H3.5 noot 5	"Een ... stellen. "	"Voor de volledigheid: vordering kan ook op basis van artikel 19 van de Wet op de economische delicten worden gedaan."	De aanvulling is overgenomen.
5	NCTV	H3.9 §1	"Met ... verklaard"	"De juistheid, volledigheid en beveiliging van de verwerkte persoonsgegevens uit de Wpg van overeenkomstige toepassing verklaard." Hier lijken 1 of meerdere woorden te ontbreken.	De zin is aangepast want bij het herformuleren ontbraken een paar woorden.